

Prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun.Chișinău (jud. O. Parfeni)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Iu.Cimpoi, N. Craiu, N. Simciuc)

DECIZIE

29 iunie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței:

Tatiana Vieru

Judecători:

Valentina Clevadî

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de avocatul Victor Tănase, în interesele Agenției Imobiliare „Stabilimobil” Societate cu Răspundere Limitată, împotriva încheierii din 11 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău,

adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Efim Suvac împotriva Agenției Imobiliare „Stabilimobil” Societate cu Răspundere Limitată, intervenient accesoriu Societatea cu Răspundere Limitată „Contranscom” cu privire la încasarea sumei și a cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă :

La data de 03 decembrie 2014, avocatul Nicolae Fala, în interesele lui Efim Suvac, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Agenției Imobiliare „Stabilimobil” SRL solicitând încasarea sumei de 7018 euro, echivalentul a 131938, 40 lei la data de 28 iulie 2014 și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a invocat că la data de 28 septembrie 2010, Efim Suvac a încheiat cu Agenția imobiliară „Stabilimobil” SRL un contract de investire în construcția spațiului locativ, prin care și-a exprimat acordul să cumpere un apartament din blocul locativ de pe str. M. Eminescu, or. Căușeni, cu două camere, cu suprafața totală de 54,97 m², etajul 2, scara 2, bloc C. Prețul unui metru patrat constituia 320 euro, iar prețul suprafeței totale a apartamentului constituia 16710,88 euro. La încheierea contractului, Efim Suvac a achitat 40% din prețul apartamentului, ceea ce constituia la acel moment 7018,56 euro.

Indică că, pîrîtul s-a obligat, prin contract, să dea în exploatare blocul locativ pînă în luna martie 2012, însă, lucrările privind construcția blocului locativ nu au început nici în prezent, fapt ce constituie o neexecutare a obligației de către pîrît.

Susține că, pentru neexecutarea esențială a obligației, nedarea în exploatare a apartamentului în termenul stabilit, conform art. 734 alin. (1) Cod civil, Efim Suvac a solicitat rezilierea contractului de investire în construcția spațiului locativ.

Prin încheierea din 14 iulie 2015 a judecătoria Buiucani, mun.Chișinău a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu SRL „Contranscom”.

Prin hotărîrea din 15 ianuarie 2016 a judecătoria Buiucani, mun.Chișinău s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de Efim Suvac și s-a încasat din

contul Agenției Imobiliare „Stabilimobil” SRL în beneficiul lui Efim Suvac suma de 140594,14 lei și cheltuielile de judecată în mărime de 3958 lei.

La data de 12 februarie 2016, avocatul Victor Tănase, în interesele Agenției Imobiliare „Stabilimobil” SRL, a depus cererea de apel împotriva hotărârii din 15 ianuarie 2016 a judecătorei Buiucani, mun.Chișinău.

Prin încheierea din 11 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Agenția Imobiliară „Stabilimobil” SRL și s-a acordat termen pînă la data de 18 mai 2016 pentru depunerea cererii de apel cu indicarea motivelor de fapt și de drept și prezentarea dovezii achitării taxei de stat în mărime de 2968, 5 lei. Ședința de judecată pentru examinarea chestiunii privind primirea în procedură a cererii de apel a fost fixată pentru data de 19 mai 2016 ora 14:00.

La data de 17 mai 2016 (conform sigiliului oficiului poștal (f.d.131)), avocatul Victor Tănase, în interesele Agenției Imobiliare „Stabilimobil” SRL, a depus cererea de apel motivată.

La data de 16 mai 2016 (conform sigiliului oficiului poștal (f.d.134)), avocatul Victor Tănase, în interesele Agenției Imobiliare „Stabilimobil” SRL, a declarat recurs împotriva încheierii din 11 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău solicitînd casarea parțială a încheierii din 11 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău, cu pronunțarea unei decizii cu privire la scutirea de la plata taxei de stat.

În motivarea recursului s-a invocat că încheierea contestată este pasibilă casării deoarece la moment, situația economică a Agenției Imobiliare „Stabilimobil” SRL este precară, conturile companiei fiind blocate prin interdicțiile aplicate de executorii judecătorești în cadrul executării documentelor executorii de încasare a sumelor din contul companiei.

Indică că, rezultînd din prevederile art. 3 alin. (1) lit. j) al Legii taxei de stat, pentru cererile de apel împotriva hotărîrilor instanțelor judecătorești, urmează a fi achitată taxa de stat în mărime de 75 % din taxa ce urmează a fi achitată la depunerea cererii de chemare în judecată.

Conform art.20 alin. (1) al Constituției RM și art.5 alin. (1) Cod de procedură civilă, orice persoană are dreptul la satisfacerea efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Remarcă că, instituția cheltuielilor de judecată îndeplinește funcția socială, care constă în asigurarea de facto a accesului la justiție, ce se realizează prin stabilirea unor taxe diferențiate, acordarea unor înlesniri (eliberarea de la plata taxei de stat sau eșalonarea plății acesteia). Astfel, în opinia sa, obligația de plată a taxei de stat presupune existența unor anumite facilități, acestea exprimîndu-se prin posibilitatea amînării, eșalonării sau scutirii de la plata taxei de stat, avînd drept scop și realizarea efectivă a dreptului de acces liber la justiție și a evitării cazurilor de condamnare a Republicii Moldova la CEDO.

Menționează că, legislatorul a lăsat la discreția instanței de judecată soluționarea întrebării privind posibilitatea acordării oricăror înlesniri privind plata taxei de stat, precum și pornind de la principiul respectării dreptului privind accesul liber la justiție, garantat și de CEDO.

Consideră că, în cadrul soluționării cererii privind scutirea de la plata taxei de stat, instanța de judecată urmează să se conducă atît de normele de drept naționale,

precum și să aplice prevederile CEDO. În acest sens, invocând și art. 4 alin.(2) al Constituției Republicii Moldova, precum și a hotărîrii Curții Constituționale nr.55 din 14 octombrie 1999 „Privind interpretarea unor prevederi ale art. 4 din Constituția Republicii Moldova”, conform cărora CEDO constituie o parte integrantă a sistemului legal intern și respectiv urmează a fi aplicată direct ca oricare altă lege a Republicii Moldova, doar că CEDO are prioritate față de restul legilor interne care îi contravin.

Menționează că, CEDO în practica sa constantă, remarcă că accesul la justiție este pus grav în discuție, în cazul în care taxa de stat este fixată într-un quantum excesiv, iar unul din drepturile fundamentale ale persoanelor este dreptul privind accesul liber la justiție.

Art.6 alin.(1) din Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale prevede că, orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege.

Afirmă că, în practica constantă a CEDO, la exercitarea dreptului privind accesul liber la justiție fără plata taxei de stat, instanța de judecată trebuie să examineze posibilitatea reducerii quantumului acesteia sau scutirii părții care invocă situația financiară grea. Or, nerespectarea acestor cerințe poate fi tratată ca îngrădire a dreptului privind accesul liber la justiție. Dreptul la tribunal este afectat și dacă taxa de stat este fixată într- un quantum considerabil și cel care intenționează să exercite calea de atac este lipsit de resurse financiare. Astfel, achitarea taxei de stat nu trebuie utilizată ca instrument de îngrădire a accesului la justiție. Or, în situația în care justițiabilul invocă situația materială dificilă și imposibilitatea de a achita taxa de stat, faptul dat dictează angajamentul instanței de a examina cererea invocată, o abordare adversă a problemei, este de natură să aducă atingere substanței dreptului privind accesul liber la justiție, care poate fi efectiv limitat în cazul dat.

Declară că, încheierea recurată a fost expediată în adresa sa la data de 28 aprilie 2016, fiind recepționată la data de 30 aprilie 2016. Prin prisma prevederilor art. 112 alin.(2), art. 116 Cod de procedură civilă, consideră a fost respectat termenul de recurs.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Din materialele cauzei rezultă că încheierea contestată a fost emisă în lipsa părților și a fost expediată în adresa reprezentantului apelantului/recurentului-avocatul Victor Tănase la data de 20 aprilie 2016, conform scrisorii de însoțire (f.d.108) și recepționată la data de 29 aprilie 2016, conform avizului de recepție (f.d.110).

În conformitate cu art.112 alin.(2), (3) Cod de procedură civilă, dacă ultima zi a termenului este nelucrătoare, acesta expiră în următoarea zi lucrătoare. Actul de procedură pentru care este stabilit un termen poate fi îndeplinit pînă la ora 24 a ultimei zile din termen. Dacă cererile de apel sau de recurs, documentele sau sumele bănești au fost predate la oficiul poștal sau la telegraf, sau prin alte mijloace de comunicație înainte de ora 24 din ultima zi a termenului, actul de procedură se consideră îndeplinit în termen.

Avocatul Victor Tănase, în interesele Agenției Imobiliare „Stabilimobil” SRL, a declarat recurs împotriva încheierii din 11 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău, la data de 16 mai 2016, conform sigiliului oficiului poștal (f.d.134), deoarece ultima zi a termenului de contestare era nelucrătoare.

Astfel, Colegiul consideră că recursul declarat de avocatul Victor Tănase, în interesele Agenției Imobiliare „Stabilimobil” SRL, la data de 16 mai 2016, este în termen.

Examinând temeiurile recursului, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept procedural, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de avocatul Victor Tănase, în interesele Agenției Imobiliare „Stabilimobil” SRL, este neîntemeiat și pasibil de a fi respins din următoarele motive.

În conformitate cu art. 426 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea contestată.

În conformitate cu prevederile art. 364 alin. (1) Cod de procedură civilă, cererea de apel se depune în scris la instanța judecătorească a cărei hotărâre se atacă, cu plata taxei de stat în cazul în care apelul se impune cu taxă, în condițiile legii.

În conformitate cu prevederile art. 368 Cod de procedură civilă, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art. 364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel dispune printr-o încheiere să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor. Dacă apelantul îndeplinește în termen indicațiile din încheierea judecătorească, apelul se consideră depus la data prezentării inițiale. Încheierea instanței de apel de a nu se da curs cererii poate fi atacată cu recurs.

Astfel, Colegiul notează că la data de 12 februarie 2016, avocatul Victor Tănase, în interesele Agenției Imobiliare „Stabilimobil” SRL, a depus cerere de apel (nemotivat).

Concomitent, Colegiul remarcă că apelantul la depunerea cererii de apel nu a achitat taxa de stat și nu a solicitat amânarea, eșalonarea sau după caz scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel.

În consecință, prin încheierea din 11 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Agenția Imobiliară „Stabilimobil” SRL și s-a acordat termen pînă la data de 18 mai 2016 pentru depunerea cererii de apel cu indicarea motivelor de fapt și de drept și prezentarea dovezii taxei de stat în mărime de 2968,5 lei. Ședința de judecată pentru examinarea chestiunii privind primirea în procedură a cererii de apel a fost fixată pentru data de 19 mai 2016 ora 14:00 (f.d.106-107).

Raportînd circumstanțele stabilite la normele de drept procesual menționate, Colegiul constată că instanța de apel corect emis încheierea de a nu da curs cererii de apel, acordînd apelantului termen suplimentar pentru prezentarea cererii de apel

cu indicarea motivelor de fapt și de drept și prezentarea dovezii plății taxei de stat în mărime de 2968, 5 lei, rezultând din prevederile art. art. 364, 365 Cod de procedură civilă enunțate *supra*.

În conformitate cu art. 84 Cod de procedură civilă, se impune cu taxă de stat fiecare cerere de chemare în judecată (inițială și reconvențională), cererea intervenientului principal, cererea vizînd pricinile cu procedură specială, cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, cererea de declarare a insolvenței, cererea de eliberare a titlului executoriu privind executarea hotărîrilor arbitrale, cererea de apel, cererea de recurs, precum și cererea de eliberare a copiilor (duplicatelor) de pe actele judecătorești.

În conformitate cu art. 85 alin.(4) Cod de procedură civilă, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică poate fi scutită de judecător (de instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.

Conform art.4 al Legii taxei de stat, nr. 1216-XII din 03 decembrie 1992, în cazurile prevăzute de lege, la cerere, judecătorul sau instanța judecătorească, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, este în drept să elibereze, complet sau parțial, de plata taxei de stat persoanele fizice și juridice, precum și să eșaloneze sau să amîne achitarea taxei de stat.

Din sensul art. 85 alin. (4) Cod de procedură civilă și art. 4 al Legii taxei de stat se deduce că pentru scutirea de plata taxei de stat, solicitantul trebuie să prezinte probe pertinente, care să confirme că este în imposibilitate de a achita taxa de stat.

Totodată, este de menționat că în cererea de scutire de la plata taxei de stat a persoanelor juridice se expun circumstanțele care justifică solicitarea și urmează să se probeze lipsa mijloacelor financiare, prezentând probe pertinente în acest sens, cum ar fi: informația de la Inspectoratul fiscal privind existența și situația conturilor bancare, dările de seamă fiscale pentru ultimii ani, informația de la oficiul Cadastral privind imobilele deținute, informația de la SA „Registru” privind mijloacele de transport, pe care le are în proprietate etc.

Prin urmare, instanța de apel, rezultând din materialele pricinii, în condițiile cînd apelantul nu a solicitat scutirea de plata taxei de stat, eșalonarea sau amînarea plății taxei de stat, corect a apreciat această circumstanță, ceea ce în consecință a dus la adoptarea încheierii de a nu da curs și obligarea prezentarea dovezii plății taxei de stat.

Colegiul remarcă că recurentul exprimându-și dezacordul cu încheierea contestată prin recursul declarat, concomitent, a solicitat și pronunțarea unei decizii privind scutirea de la plata taxei pentru judecarea pricinii în apel, însă nu a anexat careva probe în favoarea admiterii cererii de scutire.

Argumentul recurentului precum că situația economică a Agenției Imobiliare „Stabilimobil” SRL este precară și conturile societății ar fi blocate prin interdicțiile aplicate de către executorii judecătorești în cadrul executării documentelor executorii de încasare a sumelor din contul companiei este lipsit de suport probant, or, din materialele pricinii careva înscrieri care să ateste cele invocate nu se profilează.

Mai mult, legislația în vigoare stabilește expres necesitatea prezentării probelor pertinente și veridice ce ar confirma situația grea materială și respectiv imposibilitatea plății taxei de stat.

Colegiul precizează că pornind de la principiul respectării dreptului de acces liber la justiție garantat atât de art. 20 al Constituției Republicii Moldova și art. 5 Cod de procedură civilă, cât și CEDO, în cadrul soluționării cererilor privind acordarea facilităților la plata taxei de stat, se examinează cu minuțiozitate fiecare caz concret pentru a nu admite îngrădirea dreptului persoanei la „un tribunal”. La soluționarea acestor cereri instanțele se bazează atât pe normele dreptului național, cât și pe prevederile Convenției și jurisprudenței CEDO.

Totodată, este de menționat că dreptul de acces la un tribunal urmează a fi înțeles ca un drept de acces concret și efectiv, ceea ce determină instanța de judecată de a supune adresarea oricărei persoane în justiție cu o restricție pecuniară clară și concretă, evidențiind-o în conținutul încheierii de contestare a neajunsurilor la adresarea cu un instrument de atac, urmărind scopul de respectare a echilibrului între necesitatea asigurării bunei administrări în justiție și proporționalitatea unei astfel de restricții.

Astfel, însăși Curtea Europeană a Drepturilor Omului statuează că impunerea la achitarea taxei de stat nu constituie o limitare incompatibilă cu garanțiile art. 6 din Convenție. Respectiv, nu se consideră îngrădirea accesului liber la justiție, prin prisma art. 6 din Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului, în situația în care solicitantul nu se conformează obligației de achitare a taxei de stat, dar nici nu informează despre situația materială la momentul relevant, cu prezentarea dovezilor veridice (cazul *Romany Gaz Grup v. Moldova*, cererea nr. 11662, 10 iunie 2010).

În această ordine de idei, Colegiul reține că neprezentarea dovezii de plată a taxei de stat ori solicitarea de la scutirea acesteia, drept prevăzut la art. 85 Cod de procedură civilă, indică direct la nerespectarea drepturilor sale procedurale, în măsura stabilită de normele de drept procedural, de aceea instanța de apel în temeiul legii a dispus obligarea apelantului de a prezenta dovada de plată a taxei de stat în termenul stabilit.

Or, Agenția Imobiliară „Stabilimobil” SRL înaintînd cererea de apel fără a prezenta dovada de plată a taxei de stat și cunoscând despre necesitatea prezentării acesteia, urma să întreprindă toate măsurile necesare, după cum sugerează jurisprudența CtEDO, de a proteja drepturile sale de acces la justiție, fapt însă ignorat de aceasta.

Mai mult, însăși din textul cererii de recurs depusă împotriva încheierii din 11 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău, prin care recurentul a solicitat soluționarea prin decizie chestiunea privind scutirea Agenției Imobiliare „Stabilimobil” SRL de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel, nu se disting decît niște argumente în favoarea acordării facilităților la plata taxei de stat prin prisma jurisprudenței CtEDO, însă se omite aspectul că CtEDO, de asemenea, la soluționarea chestiunii privind scutirea de la plata taxei de stat, pretinde prezentarea probelor veridice care ar confirma situația grea materială a persoanei juridice.

Cu referire la argumentul recurentului privind prioritatea prevederilor CEDO față de legislația națională, rezultînd din prevederile art. 4 al Constituției Republicii Moldova, Colegiul îl consideră irelevant la caz, deoarece nu se neagă prioritatea

CEDO, doar se remarcă că acest argument nu poate constitui temei de scutire de la plata taxei de stat, în condițiile când atât legislația națională, cât și cea internațională condiționează scutirea persoanelor de la plata taxei de stat prin prezentarea probelor veridice, pertinente și concludente, ce atestă situația materială dificilă a solicitantului.

Or, însăși argumentul recurentului privind situația precară a agentului economic în lipsa suportului probatoriu, nu constituie decât o asumție.

În această ordine de idei, Colegiul consideră necesar să precizeze că circumstanțele expuse de recurent nu pot fi acceptate de către instanța de recurs în vederea casării actului judecătoresc contestat și nici nu pot constitui temei de scutire de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel, în condițiile când însăși recurentul nu s-a conformat atât prevederilor legale naționale, cât și internaționale, invocate în cererea de recurs.

Totodată, Colegiul menționează că în conformitate cu prevederile art. 56 alin.(3) Cod de procedură civilă și art. 61 alin.(1) Cod de procedură civilă, participanții la proces sînt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale.

Prin urmare, instanța de recurs relevă că soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea recurată este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, avînd în vedere și obligația părților privind exercitarea drepturilor procedurale cu bună credință și în termen.

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că încheierea contestată este întemeiată și legală, iar argumentele invocate de către recurent sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea instanței de apel din 11 aprilie 2016.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a), art. 428 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de avocatul Victor Tănase, în interesele Agenției Imobiliare „Stabilimobil” Sometate cu Răspundere Limitată.

Se menține încheierea din 11 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Efim Suvac împotriva Agenției Imobiliare „Stabilimobil” Sometate cu Răspundere Limitată, intervenient accesoriu Sometatea cu Răspundere Limitată „Contranscom” cu privire la încasarea sumei și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecători

Valentina Clevadî

Oleg Sternioală